український католицький часопис

МІСІОНАР

рік заснування 1897 № 7(69) липень 1998

ВАШ ХРИСТИЯНСЬКИЙ СВІТОГЛЯД ЗБАГАТЯТЬ ТАКІ НОВІ КНИГИ ВИДАВНИЦТВА "МІСІОНЕР":

о. Николай Вояковський. **Шляхами наших прочан: проповіді про чудотворні ікони Матері Божої.**

Це гарно ілюстроване видання повинно знайти місце на книжкових полицях багатьох мирян, оскільки вони неодноразово цікавилися і цікавляться історією відомих чудотворних ікон Пресвятої Богородиці. Автор доступно розповідає про ці християнські цінності нашого народу. Проповіді відзначаються цікавими історичними фактами та розповідями про чудесні зцілення людей, які молилися до нашої Небесної Заступниці. Книга адресована широкому колу читачів.

Історичну літературу видавництва "Місіонер" доповнює праця **Володимира Валька "Первісне християнство".**

Автора зацікавила героїчна доба перших століть після зародження християнства. Його книга має описовий характер, але вона допоможе заглибитися у ту епоху, коли проливалася кров християнських мучеників, коли організовувалися перші християнські спільноти, коли формувалися основи релігійного життя та Христової Церкви. Видання приваблює художнім стилем і допоможе вам, шановні читачі, глибше вивчати історію Церкви.

Подаруйте мені життя *(Переклад з німецької мови Євгена Луня)*

За останні кілька років в Україні смертність перевищує народжуваність. Однією з причин цього сумного явища є аборти. Мільйони дітей позбавлені життя, яке дане їм Богом.

У пропонованій книжечці вичерпно і всебічно розглянуто проблему аборту, його негативні наслідки. Нехай це скромне видання спонукає наших жінок до відповідального материнства!

ЦІ ТА ІНШІ КНИГИ ВИДАВНИЦТВА ОТЦІВ ВАСИЛІЯН "МІСІОНЕР" МОЖНА ПРИДБАТИ У ЛЬВОВІ - КІОСКИ БІЛЯ ЦЕРКОВ СВ. ОНУФРІЯ І СВ. АНДРІЯ, У ДРОГОБИЧІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ - МАГАЗИН "МІСІОНЕР" (ВУЛ. МАЗЕПИ, 7), У М. ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ – КРАМНИЦЯ ПРИ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІЙ ЄПАРХІЇ (ПЛ. МІЦКЕВИЧА, 5) ТА ПРИ ІНШИХ ВАСИЛІЯНСЬКИХ МОНАСТИРЯХ УКРАЇНИ.

СЛОВО РЕДАКТОРА

Липень - це місяць канікул, зокрема для молоді. Хотілося б, щоб під час вакацій відновилося у кожного не лише тіло, але й душа.

У цьому числі «Місіонаря» знайдете чимало заохочень до молитви за наші спільні наміри. Теж маєте нагоду більше дізнатися про святих рівноапостольних Володимира і Ольгу.

Дух Святий на Зелені свята щедро нас обдарував, покликавши до священичого служіння вісьмох братів Василіянського Чину. Цій події присвячуємо кілька сторінок нашого часопису. Також дізнаєтеся про облечини у новіціятському домі на Закарпатті. У цьому номері згадуємо про випускників василіянського ліцею в Кристинополі, а майже стільки їх було і у Жовкві. Також публікуємо інформацію про набір до Бучацького ліцею отців Василіян. Про паломництво до Крехова, місійну подорож о. В. Зінька, ЧСВВ маєте можливість прочитати в інформативній частині «Місіонаря».

Просимо наших читачів допомогти, як молитвою, так і пожертвою спорудити духовний центр в Києві. Також продовжуємо знайомити з ісповідниками віри, зокрема з о. Антонієм Станканинцем, ЧСВВ. У некролозі читайте про ще одного ісповідника, о. Мартиніяна Луціва, ЧСВВ.

Приємного вам відпочинку і духовного збагачення з «Місіонарем»!

о. Йосафат ВОРОТНЯК, ЧСВВ

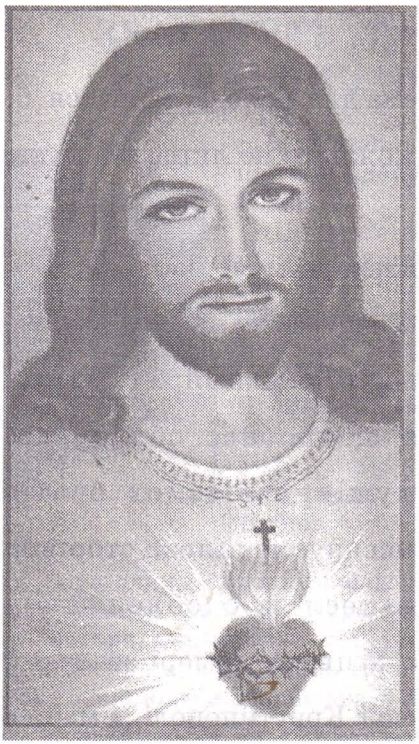

Ось Серце, що так дуже полюбило людей...

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ

О, Божественне Серце Ісуса! У злуці з тим наміром, з яким Ти на землі віддавав славу Богові і тепер щоденно віддаєш у Пресвятій Тайні Євхаристії, жертвую Тобі через Непорочне Серце Пречистої Діви Марії всі свої молитви, справи, слова, думки й витривалість у терпіннях нинішнього дня у винагороду за всі зневаги, образи і кривди, завдані Тобі.

Жертвую їх особливо за Святішого Отця Папу Римського, за святу Церкву, за навернення грішників та у всіх намірах Апостольства Молитви, призначених на цей місяць і на сьогоднішній день.

Пресвяте Серце Ісуса і Марії, спомагайте св. Церкву та Україну!

Святий Йосифе, Покровителю і Заступнику приятелів Ісусового Серця, моли Бога за нас!

Святий Архангеле Михаїле, св. Миколаю, св. Володимире, св. Йосафате, Заступники України, моліть Бога за нас!

НАМІР АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИПЕНЬ:

(Поблагословлене Святійшим Отцем)

Загальний: ЩОБ ВІРНІСТЬ І МИР БУЛИ ПРОВІДНИМИ ЧИННИКАМИ ДЛЯ КОЖНОЇ РОДИНИ.

Подружня вірність грунтується на неегоїстичній любові. Не лише серед людей, але й у тваринному світі маємо чимало прикладів подружньої вірності. Знаємо не один світлий приклад, коли чоловік і жінка, не знаючи, чи живе його друга половина, ревно зберігали вірність і чесність аж до кінця життя. Молімося, щоби заохочені такими прикладами усі християнські подруги цінували вірність та берегли мир, які повинні стати основними чинниками для кожної родини.

Місійний: ЩОБ ХРИСТИЯНСЬКІ ДУШПАСТИРІ І ВІРНІ В КИТАЇ ДАВАЛИ СВІДЧЕННЯ ВІРИ І ЦЕРКОВНОЇ ЄДНОСТІ.

У найбільшій країні світу – Китаї ще до нині при владі комуністична партія. Саме вона у середині цього століття спричинила розкол між католиками цієї країни. Ще до сьогодні одна частина католицької єрархії Китаю більше прислухається до думки влади, ніж до Святійшого Отця.

Нині, щоправда, існують кращі відносини між двома вітками Католицької Церкви в Китаї. Молімося, щоб в цій країні Далекого Сходу зникли різноманітні поділи та щоб усі християни єдиним серцем і єдиними устами прославляли Бога у Святій Тройці Єдиного.

Місцевий: ЩОБ УСІ ХРИСТИЯНИ УКРАЇНИ З НАГОДИ 1010-ОЇ РІЧНИЦІ НАШОГО ХРИСТИЯНСТВА СКРІПИЛИСЯ У ДУСІ ПЕРВІСНОЇ ЄДНОСТІ.

1000-ліття українського християнства відзначили гідно українці за кордоном. Дуже велично відсвяткували вони цей ювілей у Римі, у липні 1988 року. З цієї нагоди прибуло до Риму біля 7 тисяч прочан-українців з усіх країн світу. Однак з України через відомі обставини ніхто до вічного міста не приїхав. В цілому СРСР цей ювілей Російська Православна Церква помпезно відзначала, присвоївши його тільки собі.

Греко-католики України, за винятком с. Зарваниці і ще деяких міст і сіл, відзначили цей ювілей підпільно і дуже скромно. Вершиною вже згаданого святкування у Римі було торжественне відновлення хресної присяги в присутності Святійшого Отця на площі св. Петра.

Відзначімо нині вже у незалежній Україні і легалізованій Церкві 1010-річницю нашого хрещення. Зокрема, закликаємо усіх християн на празник св. Володимира відновити Хресну присягу: «Відрікаюся сатани і обіцяю служити Ісусові Христові та вірити в Нього».

ПОКРОВИТЕЛІ НА ЛИПЕНЬ: СВЯТІ ВОЛОДИМИР І ОЛЬГА

Свята Ольга

Княгина Ольга – свята Вселенської Церкви. Вона відіграла важливу роль в історії України. Коли її чоловік, князь Ігор загинув, вона керувала державою.

Ольга була дуже гарною жінкою, мудрою володаркою і доброю матір'ю. Вона часто подорожувала з своїм сином Святославом по Україні, щоб пізнати потреби народу. Княгиня розумно вирішувала фінансові і торговельні справи, будувала дороги й мости, жила в мирі з сусідніми державами. Вона охрестилася в 957 році в Константинополі, прийнявши ім'я Олена, в знак шани до св. Олени, матері св. Константина Великого. Вона вела зразкове християнське життя, мала вплив на багатьох людей, які наслідували її приклад життя.

Літописець-монах Нестор, що писав про Церкву і християнство, описав Ольгу, як «зорю, що сіяє перед раннім ранком, місяцем, що світить серед ночі...», тому що її навернення мало великий вплив на інших людей. Вона сприяла поширенню християнства та зміцненню і розвитку держави.

Св. Ольга померла 969 року Церква відзначає її свято 24 (11) липня.

Ми також є християнами. Дбаймо про те, щоб і про нас колись сказали, що світ став кращий завдяки тому, що ми жили в ньому.

Святий Володимир Великий

Історія відзначає князя Володимира, як одного з наймогутніших володарів України. Він був старшим сином князя Святослава. Після смерті братів Олега й Ярополка Володимир перейняв владу над усіма землями Русі-України.

Хоч князь Володимир був багатий і могутній, він відчував, що йому чогось не вистачає в житті. Часто думав про вартість християнської релігії, яку прийняла його бабуня – княгиня Ольга. В 988 році прийняв Тайну хрещення і отримав хресне ім'я Василь. В честь свого хрещення і подружжя князь Володимир велів побудувати у Корсуні церкву св. Василія.

Першого серпня відбулось хрещення жителів Русі-України в Дніпрі, які ще не були хрещені. Із Києва християнство поширилось по всій Русі-Україні.

Князь Володимир помер 1015 року. У 1780 році у Києві на його честь збудовано прекрасну дерев'яну церкву.

Отож, молімся до наших святих рівноапостольних Володимира і Ольги, хрестителів України, щоб заступались вони за нас перед Господом.

НАМІР АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА СЕРПЕНЬ:

(Поблагословлене Святійшим Отцем)

Загальний: ЩОБ ДУХ СВЯТИЙ ПОКЛИКАВ ЛЮДЕЙ ДО РАДІСНОГО І СПРАВЖНЬОГО СВІДЧЕННЯ ЖИВОГО БОГА.

Місійний: ЩОБ РАДІО, ТЕЛЕБАЧЕННЯ І ПРЕСА БУЛИ ДІЄВИМИ ЗАСОБАМИ ПРОПОВІДУВАННЯ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ НАУКИ.

Місцевий: ЩОБ МОЛОДЬ УКРАЇНИ, ОСЯЯНА СВІТЛОМ З ГОРИ ТАВОР, ПРАГНУЛА ДОСКОНАЛІШОГО ХРИСТИЯНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Покровитель на серпень - св. Лаврентій 23(10)

«СЛОВО ЖИТТЯ»

«Нехай прийде царство твоє» (Мт 6,10)

«Нехай прийде царство твоє». Скільки разів у нашому житті повторюємо ці слова! Завжди, коли відмовляємо «Отче наш», молитву, якої нас навчив сам Ісус. Він прийшов, щоб сповістити, що царство Боже близько. Але це царство не є станом чи місцем, що належить до іншого світу. Це прихід, якого треба очікувати в кінці часів, коли Бог виявить повністю і назавжди свою вищість, руйнуючи владу зла і відкриваючи новий світ.

Але не лише тоді Бог виступатиме у своїй царській величі. Вже із своїм приходом на землю Ісус переміг зло. Це своїм терпінням і воскресінням здобув тріумф над ним, даючи у своєму тілі початок новому творінню.

Молитва «нехай прийде царство твоє» не виправдовує втечу від світу, щоб чекати майбутнього царства, але робить нас учасниками теперішнього життя.

Ми не можемо говорити цих слів, не сказавши Богові так. А відповівши так, ми вписуємося в Його план над цілим людством і робимо цей план нашим.

«Нехай прийде царство твоє».

Бог хоче царювати не лише в окремій людині, але й у спільноті, посеред усіх нас. Тоді буде здійснене і справжнє братерство. Єдність між усіма, про яку Ісус просив Отця напередодні своєї смерті, стане дійсністю.

Щоб підготувати цю єдність, мусимо докладати зусиль, аби Бог царював у наших сім'ях, у шкільних класах, в університетах, на соціальних і політичних нарадах, на підприємствах та ін.

Ці нові відносини з Богом і між нами, які Христос встановив на землі, будуть кращим свідоцтвом перед світом, що царство Боже присутнє і що зло може бути переможене.

«Нехай прийде царство твоє».

Ця молитва не була беззмістовною, коли доктор Альфред у важких обставинах засвідчив її вартість своїм життям.

Один директор підприємства із більше, ніж ста працівниками, навчився приймати царство Боже, як дитина. Звичайно, цього ранку ніхто не сподівався інфаркту, коли він раптом прокинувся, задихаючись! Здавалось, що залишились йому лічені хвилини життя. Незважаючи на сильні болі, він залишався спокійним. Зібравшись з останніми силами, він, звертаючись до жінки, сказав: «Це все Божа любов. Йдеться про те, щоб виконувати

лише його волю». Отже, піддатися його царській величі. «Я вдячний Богові, що жив я на цій землі, не враховуючи мої недоліки.» Потім говорив з дочкою, радив їй шукати завжди і перш за все у житті царство Боже.

Через чотири години після різних медичних втручань його відправили у реанімаційне відділення. На його обличчі, час від часу спотвореному болями, ясніла усмішка, що виявляла небесну радість. Це помітили медики лікарні. Один із них сказав, що ніколи не бачив такого вмираючого.

Через кілька днів небезпека минула. Доктор Альфред з вісьмома товаришами по кімнаті створював нові відносини. Серед усіх запанувала атмосфера, якою він жив. Попри те, що доктор попрощався з цим світом, то тепер застав його цілком новим. Цей світ став для нього місцем, в якому найважливішим завданням є одне: виконувати волю Божу. І відчув у душі близькість Господа, яку царство Боже несе з собою.

К'яра ЛЮБІХ

БОЖИЙ ГОЛОС У ЛЮДСЬКІЙ ДУШІ

Бог, Творець і Вседержитель встановив закони, якими керується Всесвіт. Дивлячись на світ, що нас оточує, помічаємо, що зовні мертва й нерухома природа точно виконує вкладені у неї Божі закони. Тільки ангели й люди, що наділені розумом і свобідною волею, можуть цих законів не дотримуватись.

У хвилині створення людини був закладений в неї природний закон. Розум пізнає його тим шляхом, що шукає правду, остерігається зла, прагне істини, чинить добро, проявляє любов. **Цей закон зобов'язує всіх людей усіх часів і всюди на землі. Він незмінний й існуватиме до тих пір, поки житимуть люди на землі.**

Кожна людина, віруюча чи невіруюча, відчуває у своїй душі голос, який вказує їй, що є добром, а що – злом. Цей тихий голос наказує чинити добро і остерігатися зла.

Цей внутрішній голос називаємо **сумлінням або совістю.** Появляється вона тоді, коли людина дійде до цілковитої свідомості. Голос совісті є незмінний і зовсім не залежить від волі чи віри людини. Людині не під силу змінити межу між добром і злом, заглушити своє сумління. Отже, цей голос походить не від людини, а лише від Бога. Совість - це є природний дар Божий.

Всі ми відчуваємо, як нам добре, легко і приємно, якщо ми робимо добрі вчинки. Коли наша совість чиста, то ніщо не мучить нас, ми відчуваємо радість, утіху і мир в душі.

І навпаки, коли людина грішить заздрістю, непоміркованістю, захланністю, гнівом чи іншими пороками, то відчуває брак душевного спокою.

В недалекому минулому, коли безбожницька влада воювала із святою Церквою, стався такий випадок. Один чоловік, ім'я якого з відомих причин називати не стану, спокушений матеріальною вигодою, погодився зруйнувати хрест, що був встановлений на краю села. Після довгих вагань він пішов проти своєї совісті, проти голосу, який попереджував не чинити цього. В темну ніч ця людина здійснила свій злочинний задум. І хоч ніхто не здогадувався, хто вчинив цей безбожницький акт, після недовгого часу цей чоловік серйозно захворів. Було видно його неспокій, жаль і розкаяність. І ось уже перед самою смертю, зі сльозами на очах, на превеликий подив усіх присутніх, він розповів про своє святотатство і просив, щоби поставили новий хрест на тому самому місці. Родина за власний кошт виконала його останню просьбу.

Отож, усі люди повинні чинити все згідно із своєю совістю. Голос сумління, який стоїть на сторожі Божого закону, забороняє чинити зло. Цю заборону не може скасувати жодна людська влада, бо не походить вона від людей. Бачимо, що закони моральності вкладені у людську душу Господом Богом, а загальний голос совісті цю правду людям пригадує.

Отці Другого Ватиканського Собору кажуть: *«Сумління є найпотаємнішим центром і святилищем людини. Там вона перебуває на самоті з Богом, голос якого відбивається у глибині сумління і дивним способом виявляє закон, повний любові до Бога і ближнього».*

Щоби не відчувати докорів сумління і щоб ласка Божа не віддалялась від нас, потрібно часто і добре сповідатися. Через таку сповідь ушляхетнюється наша совість, зазнаємо внутрішнього спокою і радості.

о. Ігор МУШАСТИЙ,
викладач Івано-Франківського
Духовного Інституту

ПОТРІЙНЕ ТОРЖЕСТВО У М. БЕРЕЗНОМУ

Храмовий празник Зіслання Святого Духа у василіянському монастирі Малий Березний, що на Закарпатті, відзначено цього року дуже урочисто. Першою важливою подією того празничного дня було **посвячення нововстановленої Хресної дороги** на горі, що височіє над монастирем. Преосвященний владика Іван Маргітич посвятив кожну із 14 стацій Хресної дороги. Проповіді на кожній із стацій виголошували отець-магістр Малоберезнянського новіціяту Віктор Батіг, ЧСВВ та о. Йосафат Воротняк, ЧСВВ.

Другою подією була **празнична Свята Літургія**, яку відправляли два владики: Софрон Дмитерко, ЧСВВ з Івано-Франківська та Іван Маргітич. Співслужили з ними вищезгадані отці Віктор та Йосафат, о. Павло Райчинець, ЧСВВ - ігумен Малоберезнянського монастиря, о. Софрон Попадюк з Імстичева та ін.

Змістовну проповідь виголосив владика Кир Іван Маргітич.

Третьою і дуже зворушливою подією були **облечини дев'ятьох юнаків у монашу рясу.** Це були брати Ювеналій (Святослав) Квінтюк, Антоній (Юрій) Говда, Франціск (Михайло) Онисько, Йосиф (Антоній) Домекфей, Йосафат (Михайло) Васько, Давид (Сергій) Порохновець, Тадей (Василь) Варгулич, Патрик (Мирослав) Куриляк, Даниїл (Василь) Дербань. Більшість з них походять з Закарпаття.

У Святій Літургії взяло участь кілька тисяч вірних, серед яких була численна рідня дев'ятьох новооблечених новиків.

Дух Святий приніс свій щедрий дар, значно збільшивши василіянську новіціятську спільноту на Закарпатті.

На світлині: новооблечені новики новіціятського дому. Малий Березний, 7.06.1998.

Святий Дух – джерело життя

В рамках підготовки до славного ювілею – 2000 року народження Ісуса Христа, в день свята П'ятидесятниці завершилась молодіжна програма відзначення року Святого Духа у Львові. В цю програму входили робота з молоддю на парафіях, а також в Центрі Академічного Душпастирства молоді, який діє в колишньому Домініканському соборі (тепер церква Пресвятої Євхаристії). А згодом, після завершення Синоду, велике святкування відбудеться в архикатедральному соборі св. Юра у Львові.

На світлині: о. Йосиф Мілян, єромонах Студійського Уставу

В Центрі Академічного Душпастирства молоді проводився цикл лекцій про третю Божу особу – Святого Духа. Перед молоддю катехези про Святого Духа голосили о. Миколай Фредина, єромонах Студійського Уставу, о. Матей Гаврилів, ЧСВВ, о. Ігор Пецик - сотрудник катедрального собору св. Юра, Сестри Служебниці Непорочної Діви Марії з Жовкви, отець-доктор Ярослав Москалик та ін.

В неділю, на свято Зшестя Святого Духа на площі біля Домініканського собору відбулась Свята Літургія, яку відслужив о. Йосиф Мілян, Студит у співслужінні з двома священиками. Гарно співав Службу Божу і духовні пісні молодіжний хор храму Пресвятої Євхаристії.

Тут же, неподалік від храму, молодь підготувала гарну виставку квіткових композицій. Священики окропили свяченою водою квіти та зілля. На завершення свята відбувся великий концерт за участю молодіжних колективів «Глорія», «Писанка», «Пікардійська терція».

Своїми враженнями від святкувань з нагоди року Святого Духа у Львові ми попросили поділитися голову молодіжної комісії Львівської архиєпархії о. Йосифа Міляна, єромонаха Студійського Уставу. Ось що він сказав: *«Незважаючи на всі негаразди, які переживає наша Церква, Святий Дух відчутно діє. Очевидно, що від нашої співпраці залежить, які будуть плоди Його діяльності.*

Нам дана можливість сповнитись Божого Духа, випромінювати його серед людей, тоді у світі буде світліше, тоді у людських серцях буде Любов».

– Отче Йосифе, щоб ви хотіли побажати читачам «Місіонаря»?

– Сьогодні у такий гарний святковий день Зшестя Святого Духа зичу читачам часопису «Місіонар» того Божого Духа у всьому: у ревності християнській, у любові взаємній, у практикуванні християнського життя щодня, тобто жити згідно з Євангелією. Я бажаю того Божого Духа, який оживляє, який підтримує, який завжди любить, який дарує, який ділиться, який завжди відкритий до ближнього.

В нашому краї здавна був такий звичай, коли мати проводжала дитину у далеку дорогу й казала: «Дух Святий з тобою», тож хай з вами завжди буде Дух Святий – джерело життя.

– Щиро дякую, отче Йосифе, за розмову.

Розмову вела Ольга КРАК

З'єднані в Святому Дусі

(ДУХОВНИЙ ВЕЧІР У СОКАЛІ)

В неділю всіх святих в міському кінотеатрі м. Сокаля відбувся духовний вечір на тему: «Дух Святий в житті християнина». Доповіді на вищезгадану тему виголосили о. Йосафат Воротняк, ЧСВВ, о. Павло Осос - парох української православної церкви м. Сокаля і о. Ярослав Кащук - декан Сокальський УГКЦ.

Під кінець духовного вечора згадані доповідачі та інші священики УГКЦ відповідали на численні запитання вірних, яких було майже тисяча чоловік. Після цього брати з Крехова поставили концерт духовних пісень.

Цікавим заходом було відвідання сокальського музею «Людина, земля, всесвіт», де оглянули виставку робіт «Син людський» художника Анатолія Покотюка, присвячену 2000-літтю християнства.

Чому в Росії православні мають привілеї перед католиками?

У зв'язку із статтею «Поразка свободи віросповідання в Росії», оприлюдненою у «Місіонарі» (число 5, за травень ц.р.) наші читачі часто ставлять питання, сформульоване у заголовку. Ми ще раз, повертаючись до надрукованого, подаємо можливу відповідь.

Коли росіяни, зокрема патріарх Алєксєй II, говорять про православ'я, як традиційну релігію Росії, то у цьому немає нічого дивного. Більше того, православ'я в Росії справді відіграло ключову роль як у вихованні народу, так і у становленні держави й признання цього є закономірним фактом.

На жаль, тут справа не обмежується тільки церковною владою, але політичною, зокрема, парламентом Росії. Російська Державна Дума у вступі до закону «Про свободу сумління і релігійні спільноти», затвердженим 19 вересня 1997 року, власне говорить про першість Російської Православної Церкви щодо інших релігій.

Протиріччя у законі

Преамбула до закону ще не є закон, а тільки звичайна і чиста декларація, але вже тут кожна думаюча людина може зауважити певну двозначність, бо, з одного боку, урочисто проголошується «світськість» Держави, а відтак, з другого боку, роздаються розмаїті медалі різним релігіям, наявним у Росії. Та справжні біди починаються щойно тоді, коли закон починає «узаконюватися», тобто достосовуватися до життя.

Релігійні організації у Росії, згідно з законом, є поділені на центральні і локальні. Стаття 11,5 цього документу вимагає, що «для державної реєстрації якоїсь релігійної місцевої організації її засновники повинні представити і «документ від державного місцевого уряду, у якому стверджується, що дана релігійна група існувала впродовж п'ятнадцяти років на даній території. Стаття 8,5 у свою чергу говорить, що дана центральна релігійна організація «має право називатися словом русская» тільки після «не менше п'ятидесяти років» свого існування, визнаного державою.

Гірше, ніж за комуністів

Є очевидним той факт, що «світська» Російська держава на своїй території не усі релігії вважає рівними між собою, тому що деякі є «вищого гатунку», а деякі – «нижчого гатунку». Серед останніх, безперечно, є католики, як римського, так і східного обряду, котрі почали відроджуватися в Росії, починаючи з 1989 року. Дивовижність цього російського законодавства стає ще більш парадоксальною, якщо порівняти його із раніше затвердженим законодавством про свободу

совісті. Можна сміливо твердити, що це є крок назад, або «по-ленінськи»: «шаг вперед - два назад». Ще радянський закон від 1 жовтня 1990 року стверджував: «Усі релігії і релігійні віровизнання є однаковими перед законом. Не є вказаним надавати привілеї або обмежувати релігії чи якесь віровизнання у порівнянні з іншим» (стаття 5).

Католики і державні привілеї щодо релігії

За кулісами законодавчого процесу щодо становища релігії в теперішній Росії, очевидно, стоять православні і політичні сили, інтереси яких співпадають. Російська Православна Церква переживає важкий і складний період свого існування. Вона опинилася у нових умовах на порозі XXI століття, коли у світі співіснують різні релігії, раси, нації, племена і народи, коли основою і гарантом міжнародної безпеки та миру є права людини.

Історичний шлях Російської Православної Церкви був позначений важкими випробуваннями, починаючи із втрати своєї незалежності від державної влади у XVI ст., коли від візантійської теорії т.зв. «симфонії» між державою і Церквою у Росії не залишилось найменшого сліду. Церква цілковито була підпорядкована цареві, «Божому помазанцеві-намісникові» на землі. З того часу вона змирилася, а відтак і звикла бути вірною прислужницею держави. Більше того, у неї витворилося поняття, що без державної опіки вона взагалі не зможе існувати, якою б ця опіка не була: чи царська, чи большевицько-комуністична. Ще свого часу Солженіцин писав: «Російська історія останніх століть була б незрівнянно людянішою і гармонійнішою, якщо Російська Церква не поступилася б своєю незалежністю і продовжувала б бути речником народу».

Теперішні часи створюють Російській Православній Церкві нові виклики, починаючи від атеїзму, екуменізму і закінчуючи «прозелітизмом» різних сект та релігійних рухів, котрі діють практично на усіх континентах. З іншого боку, російські екс-комуністи та націоналісти, інтереси яких у даному часі співпали, об'єднали їх, використали свою більшість (Росія не може обійтися без большевизму) і так покерували державним законодавством, як було за часів царизму чи комунізму.

Що ж стосується нас, католиків, то маємо залишатися вірними навчанню II Ватиканського Собору, який стверджує: *«Церква не покладає своєї надії на привілеї, даровані цивільною владою»* **(Радість і надія, ч. 76).** Ми теж хотіли б побажати кожній Церкві не замикатися в собі, але мати мужність зустрітися віч-на-віч із проблемами, зустрітися одна з одною і практикувати справжнє взаємне братерство.

о. Матей ГАВРИЛІВ, ЧСВВ,
професор Львівської Богословської Академії

Зелені свята у Прибалтиці

Повернувшись з місійної подорожі з Прибалтики, отець Василь Зінько, ЧСВВ радо погодився поділитись своїми враженнями.

22-го травня ввечері з Впр. о. Павлом Яхимцем, ЧСВВ виїхали до Янова Любельського, де преподобні сестри Служебниці мають свій дім і наступного дня надвечір прибули до Вільнюса.

Наші Служби Божі правляться у столиці Литви, у каплиці при церкві Пресвятої Трійці, де 13 років служив Богові св. Йосафат. На тижні відвідали сестер Бернардинок, які піклувалися бл. п.о. Володимиром Прокоповим (він похований біля костела в Рудаміно). Відправили на його могилі панахиду. Ще відвідали *історичне місто Тракай* із замком і музеєм над чарівним озером. 28 травня поїхали *до Клайпеди* і відслужили св. Літургію, після якої матері звернулися з проханням навчити їхніх дітей Божого закону. Отець Павло Яхимець, ЧСВВ, душпастир Прибалтики, погодився. Також відвідали на тижні Йонаву, де є наша громада. З нами був і брат Натанаїл, ЧСВВ.

31 травня - Зелені свята за григоріянським календарем, якого дотримуються українці у Литві. Після торжественної Літургії у храмі взяли участь у поїздці о. Павло і о. Іван, литовець, що душпастирює серед білорусів, у відзначенні десятилітнього ювілею товариства «Сябрина». *1 червня* були на Хресній дорозі біля Вільнюса. Вона має 25 стацій. Того ж тижня їздили до жмудської Кальварії. Тут навіть і за комуністів відправляли Хресну дорогу. *2 червня поїхали через Ригу (Латвія) до Таллінна.* У Ризі відвідали українську школу, де цього року навчалося 270 дітей.

У першу п'ятницю червня попливли кораблем до *Гельсінкі*, столиці Фінляндії. Тут нас вітали французький римо-католицький священик та сестри Урсулянки з Польщі. Були на св. Літургії, яку відслужив один фінляндський священик.

У першу суботу червня поїхали на схід Естонії, *до м. Нарви.* Тут мешканці святкували день міста, яке потопало у синьо-жовтих прапорах. Наша спільнота виступала з хором і приготувала наші національні страви, зокрема вареники. Оглянувши замок, поїхали до *Пильви* на півдні Естонії.

8 червня повернулися до Вільнюса, а у вівторок поїхали додому. При нагоді відвідали м. Венгожево (Польща), де ревно трудяться отці Василіяни і де є новіціят польської віце-провінції. У м. Венгожово на відправу приходить до тисячі людей. В Устрику долішньому відправили панахиду на могилах воїнів УПА, а у Кальварії пацлавській служили Вечірню. Не забули завітати до Перемишльського монастиря отців Василіян і вночі приїхали до Львова.

Складаю щиру подяку Впр. о. Павлові за запросини, а вірним, за співпрацю.

о. Василь ЗІНЬКО, ЧСВВ

НОВІ СВЯЩЕНИКИ ВАСИЛІЯНСЬКОГО ЧИНУ

Щороку Чин св. Василія Великого приймає до своїх лав юнаків, що за власним бажанням і Господнім покликом виявили бажання посвятитися Богові у монашому стані та зректись марноти світу. Згодом здібні брати здобувають освіту в духовних навчальних закладах України та за кордоном і тим самим творять інтелектуальний потенціал Василіянського Чину. Після навчання їхнє духовне служіння продовжується, бо вони стають достойними священиками. Таких жертвенних новоєреїв дуже потребує ще не до кінця зорана духовна нива в Україні.

На світлині: обряд рукоположення здійснює владика Юліан Ґбур

І ось 7 червня, у свято Зшестя Святого Духа, василіянська спільнота в Україні дочекалася великого торжества: вісім отців-дияконів ЧСВВ були рукоположені у священики у архикатедральному соборі св. Юра. Архиєрейську св. Літургію з єпископом-помічником Львівським Кир Юліаном Ґбуром співслужили о. Протоігумен Теодозій Янків, ЧСВВ, о. Віталій Дудкевич, ЧСВВ, о.Дам'ян Кастран, ЧСВВ, о. Андрій Шагала, ЧСВВ і інші священики УГКЦ. Обряд рукоположення здійснив Преосвященний владика Кир Юліан. Він на початку проповіді щиро привітав Василіянський Чин з гарним поповненням і виголосив науку про роль Святого Духа у нашому житті.

На св. Літургії після обряду рукоположення молоді отці запричащали вірних, монахів та монахинь різних Чинів та згромаджень і тим самим виконали вперше це важливе священиче завдання.

Радістю сповнилися серця рідних та усіх присутніх на торжестві. Адже маємо достойних синів українського народу, які мов ті перші апостоли проповідуватимуть Христову науку та сіятимуть у людських серцях віру, надію й любов. Нехай допоможе їм у цьому Господь!

Ігор СКЛЕНАР

Наші новоєреї

Публікуємо їхні біографії:

На світлині: зліва направо (у першому ряді) – о. Атанасій Чийпеш, о. Вінкентій Яніцький, о. Тарас Тижник, о. Рафаїл Стефурак; у другому ряді – о. Пахомій Сидор, о. Марко Максимів, о. Порфирій Шумило, о. Роман Шелепко

Максимів Марко (Зіновій), ЧСВВ народився 15.07.1970 року в с. Крушельниця Сколівського р-ну Львівської обл. Має ще трьох братів та одну сестру. У 1987 році закінчив середню школу, а згодом і Львівське СПТУ-27.

До Василіянського Чину вступив 02.09.1990 року. Новіціят розпочав 14.01.1991 року під проводом магістра о. Теодозія Янківа, ЧСВВ. Перші обіти склав 15.02.1992 року в Жовківському монастирі.

29 грудня 1996 року він склав професію довічних обітів, а 29.06.1997 р. прийняв дияконські свячення з рук Преосвященного Софрона Дмитерка, ЧСВВ, колишнього єпископа – ординарія Івано-Франківської єпархії.

Закінчив філософсько-богословські студії (які тривали шість років) на Папському теологічному факультеті ім. Івана Христителя у Варшаві. Отець Марко має добрий голос, був протопсальтом в монастирі. 15 червня 1998 року призначений в Івано-Франківський монастир префектом молоді при церкві Христа Царя.

Сидор Пахомій (Володимир), ЧСВВ народився 27.06.1966 року в м. Кам'янці-Бузькій Львівської обл., проживав в Кристинополі.

Навчався у Червоноградській СШ N 11, а відтак - у Львівському СПТУ-48.

До Василіянського Чину вступив 24.01.1991 року. Новіціят розпочав 21.09.1991 року під проводом магістра о. Теодозія Янківа, ЧСВВ. Перші обіти склав 13.09.1992 року в Крехівському монастирі.

14 вересня 1997 року склав професію довічних обітів на руки Всечеснішого о. Діонісія Ляховича, Протоархимандрита ЧСВВ, а 16.11.1997 р. прийняв дияконські свячення з рук Преосвященного Архиєпископа і Митрополита Кир Івана Мартиняка.

У 1998 р. закінчив філософсько-богословські студії (які тривали шість років) на Папському теологічному факультеті ім. Івана Христителя у Варшаві. 15 червня 1998 року призначений до Крехівського монастиря соцієм новіціяту.

Стефурак Рафаїл (Роман), ЧСВВ народився 24.06.1971 року в с. Сопів Коломийського р-ну Івано-Франківської обл.

Має ще молодшого брата та сестру.

Навчався у Сопівській ВШ, потім в Печеніжинській СШ.

До Василіянського Чину вступив 06.03.1990 року, спершу до Гошівського монастиря, а новіціят відбув у Крехівському монастирі під проводом магістра о. Теодозія Янківа, ЧСВВ. Перші обіти склав 06.10.1991 року в Крехівському монастирі.

29 грудня 1996 року він склав професію довічних обітів, а 29.06.1997 р. прийняв дияконські свячення з рук Преосвященного Софрона Дмитерка, ЧСВВ.

У 1998 році закінчив 6-ий рік філософсько-богословських студій на Папському теологічному факультеті ім. Івана Христителя у Варшаві. 15 червня 1998 року призначений до Жовківського монастиря префектом молоді при церкві Пресвятого Серця Христового.

Тижник Тарас (Ігор), ЧСВВ народився 20.04.1972 року в м. Жовква Львівської обл.

Має двох сестер. Хрещений підпільно отцем Юрієм Янтухом, ЧСВВ у Жовкві, який часто за підпілля служив у їхньому домі.

Навчався у Жовківській СШ № 2, яка до нині знаходиться у приміщенні Жовківського монастиря. Згодом вчився у Червоноградському гірничому технікумі.

До Василіянського Чину вступив 16.03.1991 року, а новіціят розпочав 28.08.1991 року під проводом магістра о. Теодозія Янківа, ЧСВВ. Перші обіти склав 13.09.1992 року в Крехівському монастирі.

14 листопада 1997 року у Варшаві склав професію довічних обітів, а 16 листопада того ж року прийняв дияконські свячення

з рук Преосвященного Архиєпископа і Митрополита Кир Івана Мартиняка.

У 1998 році закінчив філософсько-богословські студії на Папському теологічному факультеті ім. Івана Христителя у Варшаві. 15 червня 1998 року призначений до Бучацького монастиря префектом ліцею.

Чийпеш Атанасій (Михайло), ЧСВВ народився 15.05.1973 року в с. Н. Болотне Іршавського р-ну Закарпатської обл.

Має трьох братів та двох сестер.

Навчався у ВШ, а опісля перевівся у Великораковецьку СШ.

До Василіянського Чину вступив 22.08.1990 року. Новіціят розпочав 14.01.1991 року під проводом магістра о. Теодозія Янківа, ЧСВВ. Перші обіти склав 15.02.1992 року в Крехівському монастирі, потім студіював філософію і теологію у Варшаві.

29 грудня 1996 року він склав професію довічних обітів, а 29.06.1997 року прийняв дияконські свячення з рук Преосвященного Софрона Дмитерка, ЧСВВ. 15 червня 1998 року призначений соціем Малоберезнянського новіціяту.

Шелепко Роман (Василь), ЧСВВ народився 10.08.1969 року в м. Бучачі Тернопільської обл. Має трьох братів та молодшу сестру. Навчався у Бучацькій СШ, потім - в Івано-Франківському ПТУ-19. У 1990 році поступив на заочне відділення Івано-Франківського духовного інституту.

До Василіянського Чину вступив 27.03.1991 року. Новіціят розпочав 28.08.1991 року під проводом магістра о. Теодозія Янківа, ЧСВВ. Перші обіти склав 13.09.1992 року у Крехівському монастирі. Філософію і теологію студіював у Варшаві.

14 листопада 1997 року у Варшаві склав професію довічних обітів, а 16 листопада того ж року прийняв дияконські свячення з рук Преосвященного Архиєпископа і Митрополита Кир Івана Мартиняка. 15 червня 1998 року призначений до Івано-Франківського монастиря префектом молоді при церкві Христа Царя.

Шумило Порфірій (Василь), ЧСВВ народився 02.02.1967 року у м. Львові. Він є найстарший у сім'ї, має ще трьох молодших сестер. Одна з них – монахиня ЧСВВ. Навчався у ВШ с. Монастирок Жовківського району, а опісля - у Кам'янко-Бузькому училищі.

27.10.1990 року вступив до Крехівського монастиря. Новіціят розпочав 15.02.1991 року під проводом магістра о. Теодозія Янківа, ЧСВВ. Перші обіти склав 15.02.1992 року в Крехівському монастирі.

29 грудня 1996 року склав професію довічних обітів, а 29.06.1997 року прийняв дияконські свячення з рук

Преосвященного Софрона Дмитерка, ЧСВВ. Філософію і теологію студіював у Варшаві. 15 червня 1998 року призначений до Кристинопільського монастиря префектом василіянського гуманітарного ліцею.

Яніцький Вінкентій (Василь), ЧСВВ народився 7.05.1973 року в с. Станкова Калуського р-ну Івано-Франківської обл. Має ще двох старших братів та двох молодших сестер. Навчався у ВШ, потім у Верхнянській СШ.

До Василіянського Чину вступив 27.08.1990 року. Новіціят розпочав 14.01.1991 року під проводом магістра о. Теодозія Янківа, ЧСВВ. Перші обіти склав 15.02.1992 року у Жовківському монастирі. Філософію і теологію студіював у Варшаві.

29 грудня 1996 року склав професію довічних обітів, а 12.07.1997 року в церкві Миколи Чудотворця на Аскольдовій могилі у Києві прийняв дияконські свячення з рук Преосвященного Кир Михаїла Колтуна, колишнього екзарха Києво-Вишгородського.

Отець Вінкентій має добрий голос, був протопсальтом в монастирі.15 червня 1998 року призначений сотрудником Львівського Святоонуфрієвського монастиря.

Перша Служба Божа – приміція новоєреїв у Крехові

У теплий сонячний день свята Пресвятої Тройці до Крехівської обителі отців Василіян прибуло багато вірних з навколишніх сіл та м. Жовкви.

Мелодійний передзвін електронних дзвонів на гарно реставрованій дзвіниці сповіщає про початок Святої Літургії. У святині, де знаходяться чудотворні ікони Пресвятої Богородиці та святого Миколая надзвичайна урочистість – перша Служба Божа – приміція восьми нововисвячених священиків – перших вихованців Крехівського новіціяту отців Василіян після легалізації УГКЦ. Святу Літургію з отцем-ігуменом Дам'яном Кастраном, ЧСВВ співслужили новоєреї Василіянського Чину о. Пахомій Сидор, о. Марко Максимів, о. Атанасій Чийпеш, о. Рафаїл Стефурак, о. Порфірій Шумило, о. Роман Шелепко, о. Тарас Тижник, о. Вінкентій Яніцький. Вперше з їх рук миряни отримали Євхаристійного Христа.

З щирими словами вітань до новоєреїв звернувся о. Дам'ян Кастран. Діти вручили молодим священикам букети живих квітів. Мелодійно линуло «Многая літа».

Потім новоєреї уділили всім присутнім благословення і подарували пам'ятні образки.

Хай же Господь благословить їх у монашому і апостольському служінні на многії літа!

Випуск вихованців духовного ліцею

Пам'ятним і хвилюючим для одинадцятикласників духовного ліцею отців Василія м. Кристинополя буде їх випускний вечір. Це вже третій випуск ліцею. Він відбувся 17 червня. Тут навчалося 27 юнаків з різних областей України, серед них двоє з Києва.

Із щемом у серці прощались вони з рідним монастирем, в якому навчались два останніх роки, з своїми щирими, добрими наставниками, які вели їх у світ знань, прищеплювали любов до Бога, рідної України.

Різними дорогами підуть вони в життя. Одні підуть стежиною духовного – монашого життя, інші – продовжать навчання в Духовних інститутах та семінаріях чи інших навчальних закладах, оберуть професію до душі. Але де б вони не були, віриться, що будуть добрими християнами.

У храмі св. Юра м. Червонограда з нагоди випуску вихованців духовного ліцею відбулась Свята Літургія, яку відправили о. Йосафат Воротняк, ЧСВВ та о. Порфирій Шумило, ЧСВВ.

Потім торжество продовжилось в приміщенні СШ №4. З щирими напутніми словами до випускників звернулась директор Червоноградської СШ №4 п. Євгенія Йосафатівна Сав'як. Вона висловила впевненість, що випускники ліцею, які виховувались

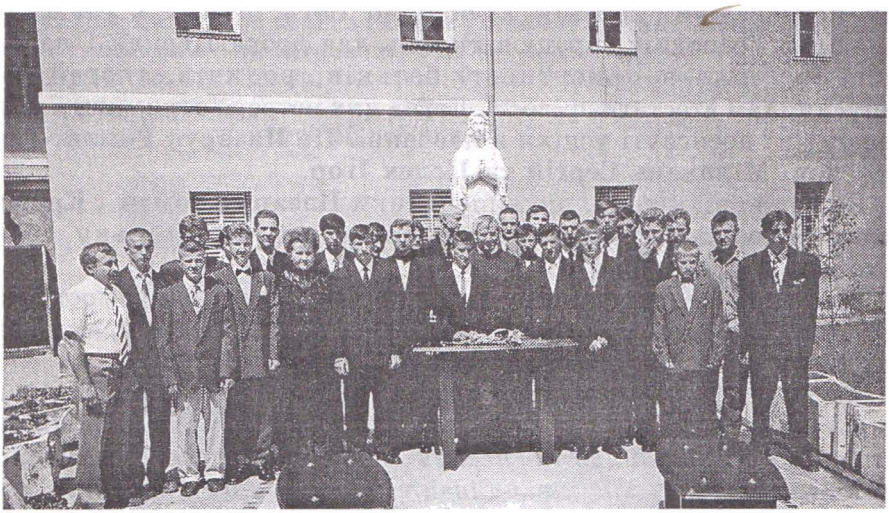

На світлині: вихованці духовного ліцею разом з директором СШ №4 п. Є. Й. Сав'як біля Кристинопільського монастиря ЧСВВ

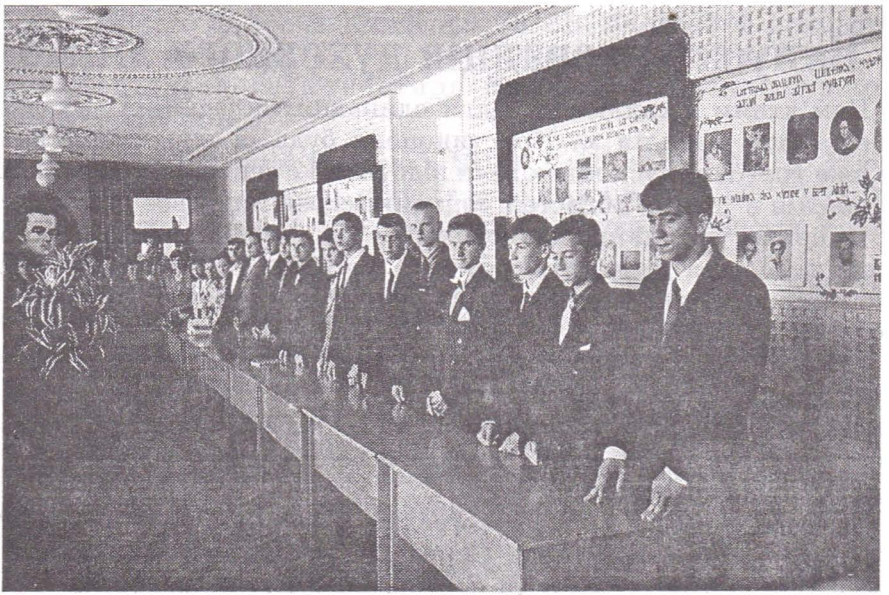

На світлині: випускники духовного ліцею під час вручення атестатів зрілості в СШ №4 м.Червонограда

в монастирі отців Василіян, через все своє життя з честю пронесуть той невгасаючий вогник любові до Бога, йтимуть стежками заповідей Господніх, працюватимуть для добра Церкви і народу. Вона вручила в присутності батьків, родичів, гостей всім випускникам атестати зрілості. Серед них четверо отримали «золоті медалі» за досягнуті успіхи в навчанні. Це **Назарук Роман, Тегза Ярослав, Мілянець Сергій та Пелех Ігор.**

Відрадно відмітити, що випускники **Назарук Роман** і **Кравчук Данило** вже зараховані на навчання у Стемфордську греко-католицьку семінарію (США).

Сьогоднішні випускники ліцею стоять на порозі самостійного життя, залишають стіни Кристинопільського монастиря, який став для них другою рідною домівкою.

Хай щастить вам випускники! Пам'ятайте, чиї ви сини, чиїх батьків, пам'ятайте, що ви сини українського народу. Високо несіть ім'я християнина, несіть світло Христового вчення до сердець мільйонів юнаків і дівчат, ділами утверджуйте живу віру.

Хай же Господь благословить вас на обраній життєвій дорозі, веде вас до заповітної мети, до щастя, до життя вічного.

Ольга КРАК

НА ТАРАСОВІЙ ЗЕМЛІ

Молодіжна Марійська дружина з церкви св. Онуфрія, що у Львові, провела вже друге місійне паломництво у цьому році. Цього разу вони поїхали на Черкащину.

Першою зупинкою була Вінниця, де в новозбудованій, ще недокінченій прекрасній церкві отців Редемптористів, відслужили Утреню і зустрілись з місцевою молоддю і сестрами Служебницями. Наступною зупинкою був Умань, де відвідали один з найкращих в Україні дендропарків – Софіївку – заповідник графа Станіслава Потоцького.

Прибувши до міста Звенигородка, паломники, осередком яких був дівочий хор «Звук», заспівали пісню «Думи мої, думи...» перед пам'ятником молодого Т. Шевченка. Пополудні прибули до с. Шевченкове (раніше - Кирилівка) Звенигородського району Черкаської області, де і побували два дні, зустрілись з місцевою молоддю під час двох випускних вечорів. В програму цих вечорів увійшли і духовні пісні паломників зі Львова. о. Йосафат, ЧСВВ звернувся до випускників і батьків з напутніми словами, подарував кожному з них духовну книгу «Божі заповіді». Це, мабуть, вперше шкільна молодь Тарасової землі зустрічається з священиком.

Юні паломники зі Львова відвідали місця, де Т. Шевченко народився, вчився, виростав. Побували і на його могилі, яка прекрасно впорядкована, але, на жаль, на ній немає хреста.

В селі Шевченкове (Кирилівка) відправляли Службу Божу в старенькій хаті під солом'яною стріхою. На ній було багато місцевих жителів і хворих людей. Прекрасно співав Святу Літургію хор «Звук» зі Львова в українських вишиванках.

Потім всі разом заспівали пісню: **«О Мати Божа, Мати єдина випроси в небі у свого Сина, щоб захід з сходом у єдності співали пісню вдячності».**

До паломників з привітальним теплим словом звернувся місцевий парох УАПЦ о. Петро. Він, до речі, будує гарну, оригінальну за своїм стилем церкву, яка буде освячена на День незалежності цього року.

Хотілося б таких зустрічей побільше.

На світлині: паломники зі Львова на Черкащині

ПРОВИДІННЯ БОЖЕ

«Думки бо мої - не ваші думки, і дороги ваші - не мої дороги, - слово Господнє» (Іс 55, 8)

Ці слова пророка Ісаї закликають нас, християн, задуматись, розважити про життя кожного і про поборювання свого «Я». Дуже часто під впливом людської гордості людина забуває про Божу всемогутність і свою неміч, забуває, що дороги Божі віддалені від доріг людських.

Окремим людям часто Господь Бог дає краще зрозуміти свої плани. Вони розуміють волю Божу краще від інших. Вчені про таких кажуть, що *вони мають візію.* Таку візію мав св. пам'яті Патріарх Йосиф Сліпий.

Жив в нелегких часах і умовах. Терпів від чужих і своїх. Але не падав духом. Невтомно працював. Писав книжки і старався, щоб їх якомога більше друкували. І коли його питали: «Навіщо друкувати так багато книжок, то він відповідав: «В Україну підуть». Священики, котрі чули таку відповідь, різне думали. Одні, що старушок бере бажане за дійсне, інші – що здитинів і т.п. Але дуже помилялись. Таки він мав і сильну віру в Боже Провидіння та надію на краще майбутнє Церкви і народу.

Священики катакомбної Церкви теж вірили у краще майбутнє і не забували звертатись до Бога, кажучи: «Господи, вірую, поможи моєму невірству». Цю невіру старались посіяти в наших душах державні службовці і слуги продержавної московської Православної Церкви. Працівник обласного комітету у справах релігії пан Герц переконував греко-католика п. Миколу Вуса із с. Хоросниці Мостиського району такими словами: «Ваша Церква тоді буде, коли в мене на долоні виросте волосся». І коли була наша УГКЦ легалізована, то п. Микола Вус сказав, що мусить піти до п. Герца, щоб той показав йому свою долоню.

«Греко-католиків в Україні вже нема», – заявляв один з єрархів Московського Патріархату. Вони всі перейшли до Московської Церкви.

Але виявилося, що ні його думки, ні думки п. Герца не збігалися з думками Божими. Церква наша вийшла із підпілля, відродилась, греко-католики в Україні є не тільки в Західній, але в Центральній і Східній!

Із душпастирської праці в підпіллі пригадується мені два випадки, в яких можна побачити, що думки Божі відрізняються від людських намірів. У Велику П'ятницю я, приїхавши потягом до станції Комарно-Бучали, мав намір сісти на автобус, щоб доїхати до одного села. Там мав посвятити паски. Автобус був

переповнений і не зупинився. Я тропки обурився вчинком шофера. «Якже він міг так зробити, – думав я, – таж там чекають на мене люди». І знеохочений, пішов я ночувати до одного залізничника. Вранці, першим електропотягом я приїхав у Львів і сів на інший автобус, щоб заїхати до цього села з іншого боку. Люди зустріли мене і сказали: «Як добре, отче, що ви вчора не приїхали. Бо дільничний міліціонер чекав на цей автобус, щоб вас арештувати». Подібний випадок стався зі мною в с. Бачів Перемишлянського р-ну. Люди довідались, що під час свячення пасок органи постараються зловити «уніатського попа». Треба було для безпеки змінити тактику. І я попросив людей знести паски до декількох хатів в різних кінцях села. Так і зробили.

Щоб оминути арешт, який був запланований, я святив паски у різних хатах, а не біля церкви. Тому спізнився до с. Хоросниці Мостиського району. Туди доїхав я завдяки шоферу із с. Бачів Миколі Юрківу, який був відважний і возив мене державною чи своєю машиною. Він сказав: «Не переживайте, отче, встигнете і в іншому місці, бо я вас завезу не тільки до Львова, але й куди скажете».

У тому спізненні **вбачав я волю Божу**, бо коли ми під'їхали до села Хоросниці, то на залізничному переїзді опустився шлагбаум. Із Львова до станції під'їжджав поїзд. Навпроти нас теж зупинилась перед залізничним переїздом вантажна, крита брезентом, машина. Коли поїзд поїхав, розминулись і ми на переїзді. Приїхавши в село, я застав перестрашених людей, які сказали: «Як Ви, отче, сюди добрались, та тут бігають по селі чекісти, шукають Вас, щоб арештувати». Однак чекістів вже у селі не було, бо вони від'їхали у Мостиська саме цією вантажівкою, із якою ми розминулись на залізничному переїзді.

Коли на шляху служіння Господеві зустрічаємо злу волю людей, не тратьмо надії, бо Бог, як колись, так і сьогодні, допоможе нам сповнити Його святу волю. Дороги людські не є дорогами Божими.

о. Роман КАСПРИШИН, парох УГКЦ
с. Рудно

СЛАВА ІСУСУ ХРИСТУ!

Я і моя родина любимо читати «Місіонар». Багато доброго і цінного пізнаємо з «Місіонаря» для себе, для душі, для роздумів. Читаючи сторінки часопису, задумуємось над своїм життям, своїми вчинками і ділами. Часопис «Місіонар» виховує нас, аби ми були справжніми християнами, вірними синами і дочками УГКЦ.

Хочу скласти щиру подяку через ваш часопис Пресвятому Ісусовому Серцю, Пречистій Діві Марії, св. Анні, св. Йосифу, св. апостолові Юді Тадею за те, що допомогли мені скласти складний іспит.

М. ДАНИЛИК, м. Львів

У СЛУЖІННІ БОГОВІ І СТАРІСТЬ РАДІСНА

о. Антоній (Августин) Станканинець, ЧСВВ – один з найстарших членів Василіянського Чину. Йому минув вже дев'ятий десяток. Все своє життя він посвятив служінню Господеві, був вірним своєму монашому покликанню, хоч на його долю випало чимало важких випробувань, переслідувань за віру. Тепер о. Антоній проживає в Бучацькому монастирі отців Василіян і в молитвах дякує Богу за всі ласки, за те, що дочекався радісного дня – відродження релігійної свободи в Україні.

Друкуємо спогади о. Антонія Станканинця, ЧСВВ.

Народився я *21 червня 1905 року* в місті Ужгороді Закарпатської області. Наша родина була велика. В ній виховувалось дев'ятеро дітей. Мій батько Діонізій працював урядником і був дуже релігійною людиною. Він щодня приступав до св. Причастя, дбав про релігійне виховання дітей.

В 1915 році я вступив до гімназії в м. Ужгороді. А після її закінчення *в 1921 році* вступив на новіціят в монастир отців Василіян в Мукачеві. Магістром тоді був о. Гліб Кінах, ЧСВВ, людина побожна і великих чеснот. Ми були першими новиками монастиря. Нас було лише четверо. З нами проходив тоді новіціят і майбутній єпископ Миколай Дудаш, ЧСВВ.

На світлині: о. Антоній Станканинець ЧСВВ (з епітрахилем) серед отців і братів Бучацького монастиря, 1997 р.

Після закінчення, новіціяту мене направили в Рим, де здобув високу освіту в Григоріянському університеті. Там же захистив докторську дисертацію, здобувши звання «доктор теології».

В 1930 році був висвячений на священика з рук Преосвященного владики Гедея в м. Ужгороді. Ставши священиком, я душпастирював, часто проводив місії, реколекції. Певний період *був редактором* релігійного часопису «Благовісник». Поряд з тим приділяв певну увагу вихованню новиків в новіціятському домі на Чернечій горі в Мукачеві.

З болем у серці пригадуються ті тяжкі часи переслідувань за віру. Одного вечора прийшов до мене офіцер НКВД і вимагав: «підписуй на православіє». Я відповів: «Не буду». На наступний день мене арештували, потім засудили і вивезли в табір на схід. В таборі довелось тяжко працювати, дуже хворів, втратив ліве око.

На засланні нас було три священики: о. Пушкар, отець Єзуїт Бекер і я. Щодня ми вставали о четвертій ранку і відправляли Службу Божу. Текст св. Літургії я знав напам'ять. З дому мені час від часу присилали посилки, в яких була проскура і сушений виноград і з нього ми робили вино.

Престолом служила моя шапка, а за чашу – дерев'яна ложка.

Після відбування терміну ув'язнення мені заборонили приїжджати в Україну, тому залишився на сході і працював як священик серед місцевого населення протягом 30 років.

Лише в 1991 році, коли в Україні засвітило сонце релігійної свободи, знову повернувся в Ужгород, жив у своєї сестри. А згодом переїхав в Бучацький монастир отців Василіян. Радію, що монастир відновлюється, що тут знову ожило чернече життя, що тепер тут виховується молоде покоління – учні духовного ліцею.

І щоденно засилаю до Господа і Пречистої Діви Марії молитви з подякою за опіку, ласки, отримані впродовж довгих років життя.

о. Антоній СТАНКАНИНЕЦЬ, ЧСВВ

Чудесне оздоровлення

Впродовж восьми років чекала дитини п. Тетяна Ковальчук. Вона щиро молилась і Господь вислухав її молитви, подарував їй дитятко. Коли вона була на шостому місяці вагітності, її радість раптово захмарилась. Вона потрапила з важким отруєнням в лікарню. Та життя молодої матері було в небезпеці: почали відмовляти нирки. Лікарі не подавали жодних надій її на одужання.

о. Іван Возняк, ЧСВВ висповідав п. Тетяну, уділив св. Тайну оливопомазання. Після цього молода жінка почала одужувати, здоров'я її поліпшилось. А тепер щаслива мати очікує народження немовляти. Отож, як бачимо, уділення св. Тайни оливопомазання в багатьох випадках сприяє і одужанню людини, скріплює її сили, вселяє надію до життя, а в кожному випадку сприяє одужанню душі.

Я ХОЧУ ЖИТИ

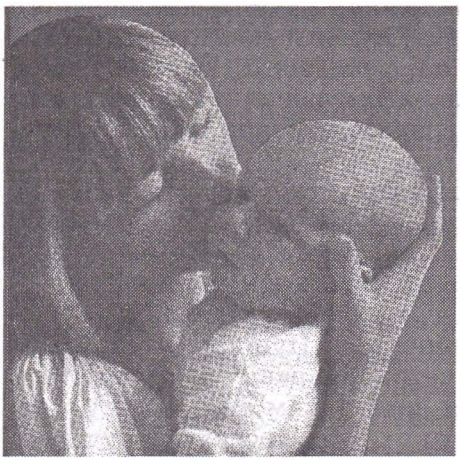

Господь Бог наш наділив людей даром народжування потомства і величезної відповідальності за нього. Тому на батьків покладена неабияка місія тут, на землі –виховати своїх дітей в доброму християнському дусі, щоби через праведне життя на землі вони дійшли до повної злуки з Господом і Його Пресвятою Матір'ю. І саме мама і тато повинні своїм щоденним життям показати своїм дітям приклад наслідування Христа та жити за Божими заповідями. Мама, зокрема, повинна виховувати свою дитину, коли та ще перебуває в материнському лоні, ведучи здоровий спосіб життя – духовного і тілесного.

На превеликий жаль, тепер в нашому суспільстві дуже мало таких матерів, які задля добра власної дитини готові на велику жертву. Навпаки, є багато жінок, які заради свого власного добробуту і розкоші вбивають своє ще ненароджене немовлятко. Тим самим вони чинять величезний гріх, порушуючи п'яту Заповідь Божу – «Не убий!». Їм здається, що цей зародок ще не має життя і тому так легко позбуваються його. Але життя дитинка отримує від першої хвилини свого зачаття, тому, роблячи аборт, ви, дорогі жінки-матері, вбиваєте своє дитя, позбавляючи його права побачити світ Божий.

Зрозуміймо, що життя дає лише один Господь Бог і лише Він має право його забрати! Аборт є великим гріхом, бо вбиває живе створіння. Під час аборту дитятко просить свою маму: «Матусенько я хочу жити, не вбивай мене...» Воно ховається, хоче захиститися, але страшна рука вбивці за згодою «матусеньки», хапає його і забирає в нього життя, розриваючи на шматки.

В наш час і в пресі, і в храмі священики нераз нагадують про цей гріх дітовбивства. Проте, незважаючи на це, кількість абортів зростає. Аборт - це не вихід зі складного становища. Як каже народна мудрість: «Дасть Бог діти, дасть Бог і на діти».

Пригадаймо собі, дорогі мами і бабці, по скільки колись сім'ї мали дітей! Було і 5, і 8, і 10, і більше дітей, але абортів не робили, бо мали віру в Бога і знали, що Господь допоможе їх

виховати і вигодувати. Ви скажете: «Тепер не ті часи!»

Пригадаймо, в яких умовах жила Пресвята Богородиця з Ісусом! Ісус прийшов на світ в убогій стаєнці. Ісус і Марія не мали жодного багатства. А ми сьогодні маємо чимало матеріального достатку і боїмося народити дитинку, привести на світ ще одне Боже створіння.

Тож молімося до нашої Небесної Заступниці, щоби захистила наших матерів від цього страшного гріха - вбивства ненародженої дитинки, адже діти - це радість, щастя і розрада в нашому житті, це майбутнє сімей і майбутнє нашої Церкви і держави. Просімо Пресвяту Богородицю, щоби допомогла матерям виховувати своїх дітей у любові до Бога і чистоті; щоби самі матері давали своїм дітям приклади, гідні наслідування. Читаючи книгу «Життя святих», знаходимо багато зразків жертвенного життя матерів, які разом зі своїми дітьми ішли на мученицьку смерть заради Христа і Його науки. Наслідуймо їх у своєму житті, вчімо своїх дітей жити за Божими заповідями.

Пресвята Богородице! Збережи всіх матерів під Твоїм святим Покровом і спаси усіх нас!

Леся ПАЛЮХ, м. Червоноград

Історико-філософський ліцей ім. Св. Йосафата Бучацького монастиря Чесного Хреста Господнього Чину Св. Василія Великого

оголошує прийом учнів у 10 клас на 1998-1999 навчальний рік.
Для вступу потрібно подати такі документи:
- свідоцтво про неповну середню освіту;
- свідоцтво про народження (копія);
- свідоцтво про св. Тайну хрещення;
- медичну довідку (форма 086-У);
- 4 фотокартки розміром 3х4 см;
- характеристику зі школи;
- автобіографію;
- довідку з місця проживання, про склад сім'ї;
- рекомендацію від пароха (якщо можливо);
- заяву батьків.

Приймання документів з 3 по 8 серпня (з 9 до 17 год.).
Вступні випробування з 10 по 15 серпня:
- співбесіда з основних предметів (математика, іноземна мова, географія, укр. література, християнська етика);
- українська мова (творчий переказ);
- історія України (усно).

Адреса ліцею: 283220, м. Бучач, Тернопільська обл.
вул Міцкевича, 19
тел.: (03544) 2-15-49

Духовний центр у столиці України

Починається будівництво церкви св. Василія і монастиря отців Василіян при Львівській площі у Києві.

Саме там розвиватиметься душпастирсько-місійна праця, а особливо, душпастирство молоді.

Дякуємо всім нашим владикам в Україні, зокрема, єпископові Василеві Медвіту, ЧСВВ за сприяння і допомогу в отриманні місця під будову. Проектні роботи виготовляє архітектор Києва п. Лариса Скорик. Мріємо і сподіваємося довершити будівництво у ювілейному двохтисячному році. Кожна пожертва буде цінною цеглиною у зведенні цієї святині. Усі імена жертводавців будуть вписані в пропам'ятну книгу духовного центру, за них кожного місяця будуть служитися св. Літургії, а після закінчення будівлі їхні імена будуть викарбувані на таблицях. Уклінно і ласкаво просимо допомогти нам здійснити цей благородний намір. *Вашу пожертву можна передати у найближчий василіянський монастир, або надіслати на р/р 26009000 13218 в ОДАК УСБ м. Львова МФО 325019 ЗКПО 208.45.685 з позначкою «на Київ». Жертводавці з-за кордону можуть пересилати свої кошти на такий рахунок: Kiev Monastery Fund Account #24447-000 Self reliance K.U. 108 2 Avenue Neu York, N.Y.10003 USA.*

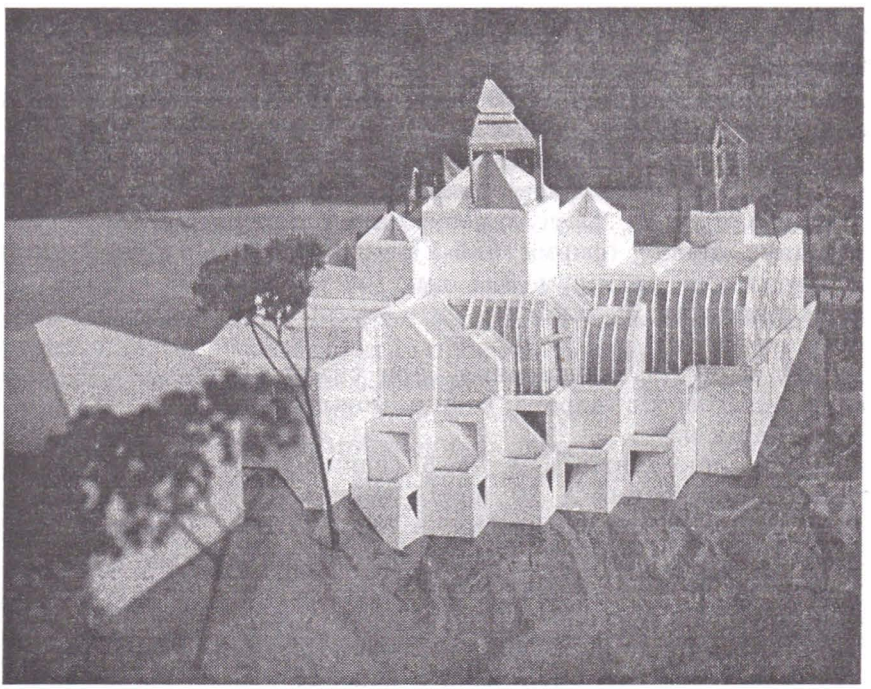

На світлині: макет храму і монастиря отців Василіян у Києві.

ПРОЩА ДО КРЕХОВА

Голубінь неба обійняла всіх паломників, зібраних на пішу прощу до Крехова. Прийнявши Євхаристійного Христа у св. Причасті і отримавши благословення на Святій Літургії, молодь з церкви св. Андрія, що у центрі м. Львова, вирушила у дорогу. Ожили львівські вулиці. Ними процесійно проходила молодь, співаючи духовні пісні. Осяяні, сповнені любов'ю та радістю обличчя, притягували до себе погляди подорожніх, які забували про свої клопоти, наповнювались духом радості. Ніхто не відчував втоми, хоч спека була сильною. Всіх єднала пісня, молитва, натхнення. Вони милувались красою природи, вслухались у щебіт птахів. Важко передати словами враження від мальовничих околиць мальовничої Львівщини. В ці хвилини справді можна було відчути живу присутність Всемогутнього Бога.

Численні каплички і церкви, біля яких проходили прочани, широко відкривали для них свої двері. З ними співподорожували отці Василіяни - Стефан та Михайло. Вони відправляли молебні, акафісти, співали з прочанами церковні пісні. Кожний паломник відчував полегшу на душі і мир у серці. Під час прощі всі злились в одну велику родину. Проміння сонця, що заходило, супроводжувало паломників до Крехівської обителі. Поклонившись чудотворним іконам Пресвятої Богородиці і святого Миколая, відпочивали під столітніми липами. Увечері відбулась естрадна програма духовної пісні, яка не залишила байдужим нікого. Спільне коло миру об'єднало людей різного віку.

Вночі був проведений похід до джерела. Живий потік паломників з свічками і смолоскипами в руках освітлювали темінь теплої ночі. Чергувались молитви з розповідями братів-монахів і паломників.

Другим днем паломництва була неділя. Духовна програма була дуже насичена. Відправлялись Свята Літургія, Хресна дорога, молебні тощо. Паломники з великою радістю відвідали старовинні монаші печери.

Духовно оновлені, повертались прочани автобусами до Львова. Хоч були стомлені, але щасливі, бо милувались красою природи і збагатились духовно, слухаючи численні духовні науки отців і братів з Крехова.

Члени товариства «Містична троянда» (м. Львів) – організатори прощі

МАКИ

ЛЕГЕНДА

Жінка Йосипа, теслі, ходила по хаті з недужим своїм хлопчиком на руках. Журливо нахилялась над ним, цілувала його волосся, мабуть, удесяте вже розпочинала свою колискову. Співала в ній про голубе небо, нагріте теплом Божої любові, про струмок, закосичений незабудками, як очі янголят; про зябликів та синичок, що саме тепер ховаються у затишшя материнських крил.

Дитя зітхнуло, слухаючи, схилило й собі голівку, ближче грудей Марії і з розпеченими жаром губками запало в глибокий сон.

Мама поклала його обережно на вбогій постелі, а сама боса, як була, побігла за ліками до міста. Щоб не гаяти часу, пустилася навскоси полем, з якого щойно вчора сусіди зібрали збіжжя.

Перші вечірні сутінки лягли вже на землю і пронизливий вихор гудів поверх скиб. Із дерев сипалось зів'яле листя, у борознах миготіли озерця води, мов срібні. Ген, у долині, чорнів Назарет.

Марія бігла щосили, аж вітер лопотів її одежиною, зривав хустину з русявого волосся, зупиняв подих у грудях.

Жінка теслі бігла розгублено, сильніше закутавши хустинкою натомлене обличчя.

Марія не спостерігала сьогодні нічого на цій гіркій дорозі. З її босих, порепаних ніг падали на землю краплини крові, позначаючи на стернині пурпурову доріжку. Марія купила у місті ліки і стомлена, пізно увечері, повернулася до хати. Ще з порога глянула на дитину. Вона спала спокійно, рясний піт укрив маленьке чоло. Мати полегшено зітхнула, схилилася на поруччя ліжка, відпочиваючи після тяжкої дороги.

Пересиділа так всю ніч на сторожі Ісусового сну.

Ранком, як сонце кинуло на Назарет перший жмут проміння, крізь щибку, що її протирали з роси ручки малого Сина Марії, видно було на полі два рядки маків, мов довгі шнури коралів. У ранішньому леготі вони тремтіли, як живі, на своїх високих і тонких стеблинках, а сонце пестило останнім теплом їх червоні пелюстки.

І маленький Ісус з Назарету вибіг у теплий полудень погратися з ровесниками поміж ті маки, червоні, як вогники, крилаті, як метелики, і крихкі, як мрія. Коли вже доволі натішився ними, назбирав гарну китицю і з веселим співом поспішив до хати.

Біля вікна, осяяна сонцем, сиділа його молода Мати і пряла сивий льон, а веретено іскрою крутилося в її пальцях. А як схилилася, щоб притримати в обіймах свого пестунчика, він встиг уже одягнути в її волосся ці тремтячі червоні квітки, мов у царську корону.

Повна тихої радості, дивилась на нього втішена Марія...

З тієї пори посеред полів, де росте хліб насущний для людей, кожного літа цвітуть доріжки Божі, мов довгі шнурки коралів.

(З книги "Джерело Марії: легенди", Львів "Просвіта", 1993)

Відійшов по нагороду до вічності

«Радуйтеся праведні у Господі, правим належить похвала».

В с. Званівка Донецької обл. упокоївся у Господі 2 червня 1998 р. *о. Мартиніян (Михаїл) Луців, ЧСВВ.* Народився він *21 лютого 1912 р.* в с. Н. Струтень Рожнятинського району на Івано-Франківщині. Навчався в місійному інституті отців Василіян у Бучачі. *8 вересня 1928 р.* вступив на новіціят ЧСВВ у Крехові. Перші монаші обіти склав *28 квітня 1929 року,* професію довічних обітів – 9 березня 1933 року. Філософію та теологію студіював у Лаврові, Добромилі і Жовкві, де і був висвячений *21 травня 1936 року.* Певний час був соцієм (помічником магістра) Крехівського новіціяту. *З 1937 року* був префектом місійного інституту в Бучачі, де викладав релігію, а згодом – обслуговував церкву св. Покрови в м. Бучачі. *З 1943 р.* був ігуменом Підгорецького монастиря.

Під час большевицького режиму він відправляв Святу Літургію у різних містах і селах. *В 1952 році* він був заарештований у Львові. Засудили його на 25 років таборів та 5 років позбавлення громадянських прав. Заслання відбував в таборах Іркутської області, де важко захворів.

Після амністії за керівництва Хрущова переїхав жити на Донбас, де, зокрема, обслуговував підпільно вірних Слов'янська, Горлівки і Маріуполя та ін.

Після того, як в Україні було повернуто релігійну свободу, о. Мартиніян переїхав в с. Званівку Артемівського району на Донеччині, де продовжував своє священиче і монаше служіння аж до смерті. Останні слова о. Мартиніяна були такі: *«Немає більшого щастя і радості, як вірне служіння Богові до смерті».*

Поховано о. Мартиніяна на Малехівському цвинтарі поруч отців Василіян Августина Діткуна, Анатолія Байрака та ін.

Вічна йому пам'ять!

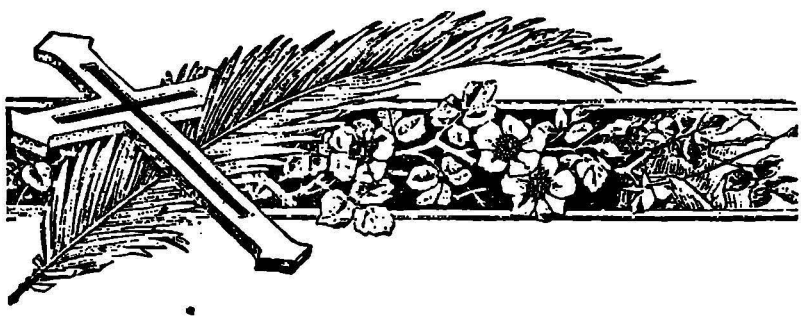

МІСІОНАР
ПРЕСВЯТОГО ІСУСОВОГО СЕРЦЯ

Український католицький часопис

Заснований у 1897 році
Засновники - Отці Василіяни

Реєстраційне свідоцтво ЛВ-№122

Головний редактор
о. Йосафат Воротняк, ЧСВВ

Редакційна колегія:
о. Дам'ян Богун, ЧСВВ,
о. Іван Новак, ЧСВВ,
о. Василь Зінько, ЧСВВ
о. Віталій Дуткевич, ЧСВВ

Літературний редактор
Ольга Крак
Літературне редагування та коректура Ігоря Скленара
Комп'ютерна верстка
Андрія Ващишина

Адреса редакції:
м. Львів, 290019,
вул. Б. Хмельницького, 36,
Святоонуфріївський монастир ОО. Василіян
тел. 72-95-69

Підписано до друку 26.06.98 р. Формат 70x100 1/16. Друк офсетний. Папір друк. № 1. Умов. друк. арк. 5,2. Умов. фарбо-відб. 5,7. Обл.-вид. арк. 5,0.
Зам. 26

Ціна договірна

Віддруковано з готових діапозитивів у Жовківській друкарні видавництва Отців Василіян «Місіонер».
292310, Львівська обл.,
м. Жовква, вул. Василіянська, 8

© Журнал "Місіонар", 1998.

ЗМІСТ

Слово редактора 1
Намір Апостольства молитви на липень 2
Намір Апостольства молитви на серпень 4
К'яра Любіх
«Слово життя» 5
о. Ігор Мушастий
Божий голос у людській душі 6
Потрійне торжество у М. Березному 8
Святий Дух – джерело життя 9
З'єднані в Святому Дусі 10
о. Матей Гаврилів, ЧСВВ
Чому в Росії православні мають привілеї перед католиками? 11
о. Василь Зінько, ЧСВВ
Зелені свята в Прибалтиці 13
Ігор Скленар
Нові священики Василіянського Чину 14
Наші новоєреї 15
Перша Служба Божа-приміція новоєреїв у Крехові 18
Ольга Крак
Випуск вихованців духовного ліцею 19
На Тарасовій землі 21
о. Роман Каспришин
Провидіння Боже 22
о. Антоній Станканинець, ЧСВВ
У служінні Богові і старість радісна 24
Леся Палюх
Я хочу жити 26
Набір учнів до василіянського ліцею 27
Духовний центр у столиці України 28
Проща до Крехова 29
Маки (легенда) 30
Відійшов по нагороду до вічності 31

На обкладинці: **Ісус Христос – Учитель.**
Ікона в каплиці Отців Василіян (Кула, Югославія).
Робота Володимира Свідерського. Художнє оформлення Богдана Салія.

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.
● Редакція зберігає за собою право виправляти мову і скорочувати надіслані матеріали.

Ребус "Святі липня"

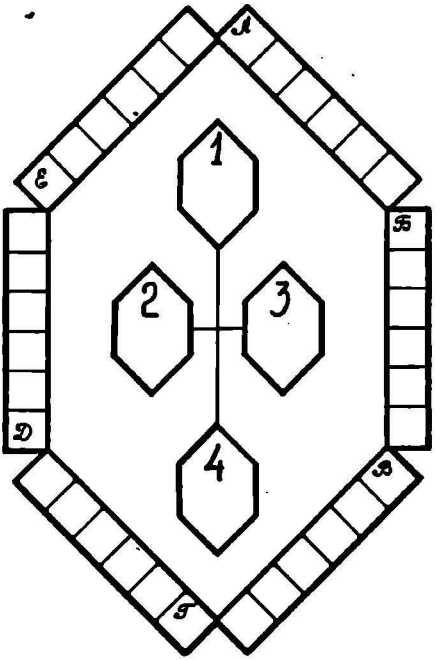

А. Назва міста, де народився апостол Павло.

Б. Ім'я брата апостола Петра.

В. Літописець-монах, що писав про Церкву, християнство, про св. Ольгу, як "зорю, що сіяє перед раннім ранком, місяцем, що світить серед ночі..."

Г. Ім'я чоловіка, котрий охрестив Савла.

Д. Побожний єрусалимський юнак, святий мученик за Христову віру, загинув від меча 303 року в Кесарії Палестинській.

Е. Хресне ім'я святого Володимира.

(У РОМБИ ВПИШІТЬ СЛОВА)

1. Велика княгиня київська, володарка Русі-України, свята Вселенської Церкви.

2. Ім'я святого, якому Ісус сказав: "Паси мої ягнята!"

3. Ісус каже до святого по імені...: "Савле, Савле, чому ти мене переслідуєш?"

4. Великий князь київський, який запровадив християнство на Русі.

Підготувала Леся Штикало,
м. Львів

Відповіді на чайнворд "Читаючи Святе Письмо", опублікований у №6 за 1998 р.:

А. 1. Хліб. 2. Близнюк. 3. Кров. 4. Виноградина. 5. Ангел. 6. Любов. 7. Виноградар. 8. Роздор. 9. Рука.

Ω. 1. Блискавка. 2. Андрій. 3. Йоан. 4. Народ. 5. Давид. 6. Дух. 7. Христос. 8. Самарянин. 9. Натанаїл.

Синод єпископів УГКЦ 20 вересня 1997 року у Крехові затвердив офіційні тексти молитов "Отче наш" і Богородице Діво". Закликаємо наших дорогих читачів навчитися відмовляти ці молитви згідно з приписаним текстом і допомогти іншим також це зробити. Це необхідно для того, щоб усюди і завжди українці однаково молилися, хоча у молитовниках можливі розбіжності. В усій нашій Церкві в Україні і за кордоном текст цих двох молитов є таким:

"Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні, і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого".

"Богородице Діво, радуйся, благодатна Маріє, Господь з Тобою. Благословенна Ти між жінками і благословенний плід лона Твого, бо Ти породила Христа Спаса, Ізбавителя душ наших".